

# ПОРІВНЯЛЬНА ЦИВІЛІСТИКА

УДК 347.2:340.5:001.9

DOI <https://doi.org/10.32782/chc.v055.2024.11>

**Бевза Дмитро Олександрович,**  
аспірант кафедри приватного права  
Хмельницького університету управління  
та права імені Леоніда Юзькова  
ORCID ID: 0000-0002-4723-2496

## ПРАВОВА АКУЛЬТУРАЦІЯ ОСНОВ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

**Постановка проблеми.** Англо-американська правова сім'я є однією із найстаріших в усій правовій картині світу. Як наслідок, це потягнуло за собою особливу роль правових традицій, сформованих в межах цієї правової сім'ї, в процесі формування норм в межах правових систем багатьох країн. Більш того, даний вплив поширювався не лише на Сполучене Королівство та США, традиційних представників англо-американської правової сім'ї, а також на країни романо-германської правової сім'ї, в тому числі на Україну.

Проте з правом довірчої власності в країнах романо-германської правової сім'ї, зокрема в Україні, склалася інша ситуація. Запозичивши даний правовий механізм відбулося спотворення його першочергового вигляду до ступеня незацікавленості у його застосуванні, що є протилежним ефективному існуванню трасту в країнах англо-американської правової сім'ї.

**Стан дослідження.** В межах цивілістичної доктрини проходить обговорення результатів застосування інституту довірчої власності. Цій темі присвячені роботи таких дослідників, як Г. В. Буяджи, А. О. Рябчинської, Р. А. Майданика, А. А. Гончарук, К. Г. Некіт, І. В. Венедіктової тощо. Незважаючи на існуючі наукові дослідження, питання правового регулювання довірчої власності шляхом запозичення практики англо-американської правової сім'ї продовжує бути предметом дискусій, що створює необхідність для нових досліджень, спрямованих на розвиток та застосування цього інституту в правовій системі України.

**Метою статті** є правова акультурація основ довірчої власності англо-американської правової сім'ї в законодавство України шляхом порівняння

англо-американської та романо-германської правових сімей, аналізу генези та особливостей визначення основ довірчої власності (трасту) у законодавстві Сполученого Королівства та США, визначення перспектив запозичення окремих положень їх правового регулювання в законодавство України.

**Виклад основного матеріалу.** Англо-американська правова сім'я представляє собою групу національних правових систем, що мають спільні характеристики, які проявляються у єдності закономірностей і тенденцій розвитку.

З плином часу постулати англо-американської правової сім'ї зазнавали видозміни, проте першооснова («зародкові» механізми) залишилася базисом, враховуючи який будувався скелет розвитку відповідної правової системи.

Внаслідок цього на теперішній час існують сформованими певні особливості, що є властивими саме для англо-американської правової сім'ї. Серед таких доцільно виокремити:

1. *Наступність права.* Англійське право особливо відзначається тим, що довговічність правових норм розглядається як ознака їхньої необхідності та авторитетності. Англійська правова практика завжди намагалася розглядати право як незмінне у часі. Це означає, що судді часто зверталися до попередніх судових рішень, намагаючись знайти логічний зв'язок між «старим» правом і новими справами. Такий підхід дозволяє зберігати стабільність та послідовність у правозастосуванні.

2. *Суддівський за своєю природою та змістом характер права.* В англо-американській правовій сім'ї судді відіграють центральну роль у фор-

муванні правових норм. Основна частина права створюється не шляхом прийняття нових законів парламентом, а через судові рішення. Судові прецеденти є основним джерелом права, що забезпечує стабільність та гнучкість права, дозволяючи йому адаптуватися до нових умов без потреби у частих змінах законодавства.

3. *Конкретний зміст норм.* Більшість норм створюються через розгляд справ, а не через встановлення загальних правил «на майбутнє». Такий підхід забезпечує ефективне вирішення індивідуальних спорів і поступову еволюцію права через практичний досвід, а не через створення загальних абстрактних норм.

4. *Поєднання прецедентного та статутного права.* Прецедентне право (судове право) формує основну частину англо-американської правової сім'ї, що будується на судових прецедентах. В свою чергу, статутне (законодавче) право складається з норм, які походять з актів законодавчих органів держави [1, с. 129–130].

5. *Поєднання загального права та права справедливості.* З кінця XIII століття активність творення права королівськими судами в Англії спадає. А вже з XIV століття сторона, що прогала або не змогла отримати розпорядження (своєрідне право на звернення до суду), мала можливість звернення до короля за наданням їй захисту, що відповідає принципам моралі та совісті. Король передавав такі клопотання на розгляд лорда-канцлера, на основі рішень якого почало з'являтися право справедливості – право, що формувалося на суб'єктивному її розумінні.

Перевага рішення лорда-канцлера над рішенням судді створила суперечність та призвела у XVII столітті до серйозних зіткнень між лордом-канцлером Елесмером і верховним суддею Коуком. Скасування рішення суду не з точки зору допущення помилок та недоліків у самому рішенні, а за несумлінність однієї із сторін процесу, на думку Коука, є неприпустимим. У справу втрутився король Джеймс I, який вирішив цю суперечність на користь Елесмера. З тих пір право справедливості набуло пріоритету.

Проте з часом задля уникнення таких суперечностей загальне право і право справедливості стали доповнювати одне одного [2, с. 492–494].

6. *Відсутність поділу на публічне та приватне право.* В англійському праві справді існує особливий підхід до розмежування приватного та публічного права. Цей підхід ґрунтується на принципі верховенства права, що передбачає рівність усіх перед законом. Це означає, що держава, висту-

паючи як один із суб'єктів права, повинна дотримуватися того ж рівня правових стандартів, що й приватні особи.

7. *Упереджене (більш негативне) ставлення до кодифікацій.* Історія становлення та подальша еволюція правових систем англо-американської правової сім'ї неодноразово підтверджувала особливу роль прецедентного права та її гнучкість, що практично унеможливляє створення кодифікованих актів. Більш того, ставлення правників до кодифікації різко негативне, оскільки розцінюється як «удар сокири» по безперервному плину часу. Лише деякі штати, які були раніше французькими або іспанськими колоніями (Луїзіана, Каліфорнія) прийняли кодекси, що є схожими тим, які існують у романо-германській правовій сім'ї.

8. *Ключова роль інституту суду присяжних.* Суд присяжних в Англії має довгу історію, що налічує десяток століть. У США інститут суду присяжних був успадкований від англійського права і став важливим елементом американської правової системи. У порівнянні з правовими сім'ями, де також існує інститут суду присяжних, незброєним оком помітно вагому роль суду присяжних саме в англо-американській правовій сім'ї [1, с. 131–132].

В англо-американській правовій сім'ї адвокат повинен володіти більшим спектром навичок, а саме він повинен вміти «грати» не лише в правовому полі використовуючи норму як інструмент, але й «грати» з емоціями присяжних, переконуючи їх зайняти саме ту позицію, яка вигідна його клієнту.

Внаслідок сформованості саме такого правопорядку відповідно з'являлися певні правові механізми, що йому властиві та необхідні для гарантування реалізації прав та інтересів суб'єктів цивільних відносин. Одним із таких механізмів стало право довірчої власності.

Право довірчої власності в Англії, так званий траст (від англ. «trust» – довіряти), виникло в XII–XIII столітті [3, с. 280]. Таким чином, становлення права довірчої власності (ще відоме під назвою у той час як «use») зазвичай асоціюється з періодом Середньовіччя. Тоді цей інститут почали використовувати для обходу феодальних обмежень, зокрема заборони відчуження землі на користь монастирів і церков [4, с. 20]. Більш того, не лише релігійні організації в той час не могли мати у своїй власності землю, інші верстви населення, які мали такі ж обмеження, за допомогою права довірчої власності фактично отримали можливості для прожиття.

Поряд із способами обійти феодальні обмеження, право довірчої власності почало використовуватися задля належної реалізації прав спадкоємців. Так, землевласники почали поступово передавати право розпорядження землею на користь третіх осіб (бенефіціарів) згідно з заповітом. Водночас феодальні повинності залишалися лише за формальними власниками землі, а не за тими, на користь кого здійснювалося управління землею [5, с. 79].

Крім того, право довірчої власності використовувалося також для більш благородних цілей. Наприклад, лицарі, вирушаючи в хрестові походи, передавали свої землі довіреним особам, щоб ті управляли майном на користь їхніх дружин і дітей, поки вони самі були відсутні [6, с. 175].

*Uses* зазвичай мали пасивний характер, оскільки довірчий власник був зобов'язаний лише дозволяти бенефіціару користуватися земельною ділянкою, отримувати з неї рентні платежі та прибутки, захищати титул від позовів третіх осіб і передавати землю відповідно до вказівок бенефіціара. Активні *uses*, що передбачали ефективне управління власністю, траплялися рідко, хоча вони існували, коли власник був відсутній під час хрестових походів [5, с. 81–82].

Суди загального права не забезпечували захист таких правовідносин і не охороняли інтереси вигодонабувачів. Однак, з поступовим розширенням цих відносин приблизно з кінця XIV століття, вони почали отримувати правову охорону в судах справедливості [6, с. 175]. Якщо довірчий власник порушував домовленість, англійське право не передбачало можливості подати позов до королівського суду для примусу до виконання зобов'язань щодо управління довірчою власністю, оскільки не існувало типового розпорядження для такого виду вимог. У цьому випадку на допомогу приходив лорд-канцлер, який розглядав порушення домовленостей довірчим власником як аморальну поведінку. Хоча спірне майно юридично належало довірчому власнику за загальним правом, лорд-канцлер вважав, що відповідно до права справедливості, довірчий власник зобов'язаний управляти майном відповідно до умов договору про довірчу власність [2, с. 496].

Досвід показав, що неодноразові спроби королівської влади ліквідувати цей інститут протягом XIV–XVI століть не мали успіху. Навпаки, практика знаходила все нові способи обійти законодавчі заборони. Це свідчить про величезну популярність *use* і, згодом, трасту як такого [5, с. 82].

Існування довірчої власності не тільки визнавалося судовою практикою, але й згодом було закріплено законодавчо. Сполучене королівство в статті 2 розділу I Закону про визнання трастів 1987 року визначило, що термін «траст» означає «правові відносини, що виникли – *inter vivos* (за життя) або після смерті – особою, засновником, коли активи були передані під контроль довірчого власника на користь бенефіціара або з певною метою. Крім того, траст має такі характеристики:

(а) активи складають окремий фонд і не входять до складу власного майна довірчого власника;

(b) право власності на активи трасту поширюється на ім'я довірчого власника або на ім'я іншої особи від імені довірчого власника;

(с) довірчий власник має владу та обов'язок, щодо яких він несе відповідальність, управляти, використовувати або розпоряджатися активами відповідно до умов трасту та спеціальних обов'язків, покладених на нього законом.

Застереження засновника певних прав і повноважень, а також той факт, що довірена особа може сама мати права як бенефіціар, не обов'язково суперечать існуванню трасту» [7].

Крім того, у цій же правовій системі нормами Закону про траст 2000 року (*Trustee Act 2000*) зокрема передбачено наступні базисні твердження щодо довірчої власності, на яких слід зосередити увагу:

1) з метою здійснення своїх функцій довірчий власник, який набуває земельну ділянку, має всі повноваження абсолютного власника щодо земельної ділянки;

2) довірені особи трасту можуть уповноважити будь-яку особу виконувати будь-які або всі свої функції, що підлягають делегуванню, як їх агент;

3) довірчі власники можуть призначити особу, яка діятиме як зберігач щодо таких активів трасту, які вони можуть визначити. Особа є зберігачем активів, якщо вона бере на себе відповідальне зберігання активів або будь-яких документів чи записів, що стосуються активів;

4) довірена особа повинна розглядатися як така, що має право відповідно до трастового документа отримувати оплату за послуги, навіть якщо вони є послугами, які можуть бути надані непрофесійним довірчим власником [8].

Згодом усталений англійський траст послужив основою для розвитку американського трасту і став важливим елементом американського права. Оскільки у США існують різні закони в окремих штатах, регулювання трасту може суттєво відрізнятися одне від одного. Водночас хоча в аме-

риканській судовій системі немає окремих судів загального права і права справедливості, теорія, що лежить в основі створення та виконання трастів у більшості штатах, залишається такою ж, як і в Сполученому Королівстві [9, с. 537].

Американський звід законів про трасти 1959 року дає наступне трактування: «Траст (якщо його не визначено словом «благодійний», «результатний» або «конструктивний») означає «довірчі відносини щодо майна, що виникають внаслідок вияву наміру створити його та підпорядковують особі, в якій власність, справедливі обов'язки поводитися з власністю на користь іншої особи» [10].

Як вже стало зрозуміло, характерною особливістю права довірчої власності англо-американської правової сім'ї є децентралізований підхід до права власності та його «розщеплення». В цьому контексті право довірчої власності не є абсолютним і єдиним, а формується особлива модель з сукупності повноважень, яка варіюється в залежності від обставин і правових приписів для кожного конкретного суб'єкта.

Проте такий підхід є лише «ілюзією» розщеплення права власності при виникненні відносин довірчої власності, оскільки увесь комплекс правоможностей (володіння, користування та розпорядження) переходить до довірчого власника. Правоможності, що залишаються у засновника та виникають у бенефіціара є похідними від права довірчої власності, яке належить довірчому власнику в обмеженому договором, законом, заповітом чи рішенням суду вигляді.

Згідно з правовою позицією О. І. Харитоновой та Є. О. Харитонова «теза про неприйняття Англією Римського права є хибною» [2, с. 56]. Погоджуючись із цією думкою, слід її дещо розширити і зазначити, що хоча перехід англійської та американської правових систем в романо-германську правову сім'ю не відбувся, теза про неприйняття Сполученим Королівством та США римського права є все ж хибною. Більш того можна сказати, що романо-германська правова сім'я здійснила правову акультурацію основ римського права, а англо-американська правова сім'я запозичила його дух. Тому, однією із форм запозичення римського права слід виділяти застосування давньоримських підходів до формування судової практики та її позиціонування як форми права [11, с. 52].

Відповідно до трактування, що викладене у Великому тлумачному словнику сучасної української мови «аккультурацією є: 1) процес, у перебігу

якого контакти між різними культурними групами приводять до набуття нових зразків культури однією з них або, можливо, обома разом із повним або частковим сприйняттям іншої культури; 2) будь-яке передання культури від однієї групи іншій, зокрема від одного покоління іншому» [12].

Додавання прикметника «правова» до слова «аккультурація» суттєво змінює сферу такого передання, яка у правовій акультурації буде спрямовуватися на перенесення ціннісних правових елементів з однієї культури в іншу в межах певної правової сім'ї або декількох правових сімей.

Правова акультурація є одним із видів правової рецепції з огляду на обсяг правових запозичень. Заслуговує на увагу підхід С. Д. Гринько, згідно з яким «під рецепцією римського права слід, зокрема, розуміти відродження римського права в цілому, а не окремих його частин, завданням якого є сприйняття духу, головних засад та основних положень римського права тією чи іншою цивілізацією на певному етапі» [13, с. 77]. Отже, рецепція охоплює ширший спектр явищ і підходів до інтеграції іноземного правового матеріалу, включаючи різні рівні і форми адаптації, тоді як акультурація вказує на найбільш успішний і гармонійний рівень інтеграції окремих ідей.

Таким чином, акультурація є вищим рівнем рецепції, де запозичений правовий матеріал стає не лише частиною правової системи, але і функціонує в ній ефективно і без проблем. В той же час, правова акультурація є більш глибоким та успішним процесом, коли не тільки запозичуються окремі елементи правової системи, але й здійснюється їх інтеграція в правову систему так, що ці елементи стають частиною правового середовища, функціонують ефективно та гармонійно з існуючими нормами і концепціями [14, с. 237].

Розглядаючи Україну як самостійну правову одиницю, не слід забувати про її входження до романо-германської правової сім'ї, яка, в свою чергу, характеризується такими ознаками:

1. *Спадкоємство римського права.* Романо-германська правова сім'я, яка охоплює більшість європейських країн і багато країн Латинської Америки, є прямим спадкоємцем римського права. Цей зв'язок є не просто історичним, але й функціональним.

2. *Доктринальність і концептуальність виражені більш явно.* Романо-германська правова сім'я активно сприймає і використовує правові теорії і доктрини. Це контрастує з англо-американською правовою сім'єю, де судова практика і прецеденти мають більше значення, а теоре-



тичні розробки менш впливають на конкретні правові рішення. Крім того, романо-германська правова сім'я базується на систематичних і концептуальних принципах, без врахування яких неможливе існування правових норм як одиниць правової системи кожної із країн.

3. *Абстрактний характер правових норм.* Норми правових систем романо-германської правової сім'ї визначають загальні правила поведінки, спираючись на принципи та правові доктрини. Це контрастує з англо-американською правовою сім'єю, де правові норми переважно формуються судами через вирішення конкретних спірних випадків.

4. *Перевага теорії в законі над практикою.* Значна роль у системі правотворення відводиться кодексам та національним конституціям, що підкреслює важливість писаного права. Водночас функція судів в романо-германській правовій сім'ї більше зосереджена на забезпеченні точного застосування вже існуючих норм, ніж на створенні нових норм.

5. *Кодифікований характер права.* Романо-германська правова традиція має багатий історичний контекст, що вплинуло на розвиток кодифікації. Історичні документи, такі як, наприклад, *Corpus Juris Civilis*, відіграють значну роль у формуванні сучасних кодифікацій. Кодифікація є ідеологією, більш того вона часто є частиною широкого правового реформування, яке має на меті не лише вдосконалення існуючих норм, але й створення нової правової реальності шляхом кардинальної переробки чи навіть анулювання старих правових норм.

6. *Поділ права на публічне та приватне.* Цей поділ допомагає зрозуміти і структурувати правові норми та їх застосування у різних сферах суспільного життя [1, с. 63–64].

У цьому контексті цікавим є твердження судді суду королівської лави Берклі, що він висунув у XIII столітті та яке підкреслює імовірність такого поділу права: «Одне – верховенство права, інше – державний інтерес. Є речі, які не можна робити в ім'я права, але які треба робити задля державного інтересу» [2, с. 486].

На зламі епохи прослідковувалися чіткі відмінності між англо-американською та романо-германською правовими сім'ями, проте протягом століть час вносив свої корективи і в романо-германській правовій сім'ї почали з'являтися окремі механізми, що показали свою ефективність в правових системах країн англо-американської правової сім'ї.

При аналізі ознак англо-американської та романо-германської правових сімей дійсно встановлено, що на сучасному етапі окремі з них кореспондують один одному і саме на них хочеться більш детально зупинитися:

1) вплив римського права на обидві правові сім'ї мав місце, хоча і в різний спосіб (спадкоємність форми та змісту у романо-германській правовій сім'ї та спадкоємність лише змісту у англо-американській правовій сім'ї);

2) абстрактність правових норм та перевага закону над практикою є тим, що ще існує в романо-германській правовій сім'ї, але давно вже показує свою неефективність. Це підтверджується збільшенням ролі судових прецедентів серед джерел права в країнах цієї правової сім'ї та написанням норм виходячи із практичних потреб;

3) поєднання загального права та права справедливості знайшло своєрідне втілення в романо-германській правовій сім'ї і виразилося в іншій ознаці англо-американської правової сім'ї – важливості інституту суду присяжних. У Цивільному процесуальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України та інших кодифікованих актах, що регламентують процес здійснення правосуддя, деталізовано існування інституту присяжних;

4) зручність використання норм права досягається за допомогою їх систематизації, що стало можливим в тому числі завдяки кодифікації. Слід зауважити, що в Сполученому Королівстві та окремих штатах США кодифікаційні роботи все ж проводяться (наприклад, проект Кримінального кодексу 1967 року).

5) з однієї сторони, поділ на публічне та приватне право не відображає усієї суті права в цілому, а саме те, що право в будь-якому разі є людиноцентричним. З іншої сторони, поєднання верховенства права та державного інтересу могло будуватися на домінації останнього – все би нічого, але дане твердження висунув представник англо-американської правової сім'ї, хоча в країнах цієї правової сім'ї такого поділу немає.

І тому, науковцям слід визнати, що відбуваються незворотні процеси, які стирають межі між англо-американською та романо-германською правовими сім'ями та дійти висновку про достатню умовність такого поділу в сучасних умовах.

Під впливом цієї дотичності у праві України з'явилося право довірчої власності. Проте воно знайшло своє відображення в дещо спотвореному вигляді: в договорі управління майном, у не врегульованому різновиді права власності та у способі забезпечення виконання зобов'язання.

В той же час, практика англо-американської правової сім'ї, на прикладі Сполученого Королівства та США, щодо основ довірчої власності вказує на необхідні наступні зміни українського законодавства:

а) обрання лише одного підходу до регламентування відносин довірчої власності – а саме як речового права, похідного від права власності;

б) окреслення можливості встановлення довірчої власності на майно не лише на користь бенефіціарів, а існування формально двостороннього правочину, що виник для досягнення певної мети, тобто не буде вигоди для конкретної особи (довірчий власник отримає винагороду за свої дії, якщо це буде передбачено договором, та буде управляти майном для суспільно корисних цілей);

в) в цивільному праві України «договір про управління майном не тягне за собою переходу права власності до управителя на майно, передане в управління», але право довірчої власності є речовим правом і його поява припиняє право власності у засновника, що слугує привабливості цього механізму, зокрема, у вигляді конфіденційності переходу права;

г) застереження засновника щодо правоможностей (без виключення жодної із трьох: володіння, користування та розпорядження) є ознакою появи відносин довірчої власності;

г) поява у спадковому праві довірчої власності як можливості спадкодавця мати впевненість, що після його смерті буде цільове (в інтересах спадкоємців або для користі суспільства) використання належного раніше йому на праві власності майна.

**Висновки.** Підсумовуючи, варто зазначити, що руху завжди заважає зручність та комфорт, а в нашому випадку – незмінність та сталість доктринальних підходів. Проте право довірчої власності знайшло в першу чергу свій вияв в англо-американській правовій сім'ї і поширившись на романо-германську правову сім'ю втратило свою форму та частково зміст. Але суттєвої різниці між особливостями романо-германської та англо-американської правових сімей не існує, тому впровадження дієвих механізмів, які показали свою ефективність, є доцільним в тій формі, що існувала першочергово.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Погребняк С. П., Лук'янов Д. В., Биля-Сабадаш І. О. та ін. Порівняльне правознавство : підручник / за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2012. 272 с.
2. Харитонов О. І., Харитонов Є. О. Порівняльне право Європи : Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції. Харків : «Одісей». 2002. 592 с.
3. Рябчинська А. О. Право довірчої власності в англо-американській та континентальній системах права: порівняльно-правова характеристика. *Правове регулювання економіки*. 2018. № 17. С. 279-287. URL: [http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27584/pre\\_18\\_28.pdf](http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27584/pre_18_28.pdf)
4. Коробцова Н., Засядівко Ю. Правова регламентація довірчої власності у зарубіжних країнах та Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 19–22. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/5/4.pdf>
5. Буяджи Г. В. Довірча власність і трастоподібні конструкції: імплементація міжнародних стандартів у цивільне право України : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук : 12.00.03. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ. 2018. 604 с.
6. Гончарук А. А. Право довірчої власності у цивільному законодавстві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2012. № 20 (II). Том 1. С. 174-177. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13460/1/ПРАВО%20ДОВІР%20ЧОЇ%20ВЛАСНОСТІ%20У%20ЦИВІЛЬНО%20МУ%20ЗАКОНОДАВСТВІ%20УКРА%20ЇНИ.pdf>
7. Recognition of Trusts Act 1987 : UK Public General Acts. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1987/14>
8. Trustee Act 2000 : UK Public General Acts. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/29/2021-04-29>
9. Ходирєва А. В. Історичний нарис виникнення та розвитку фідучіарних (трастових) відносин в англійському праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 535–537. URL: [http://www.lsej.org.ua/9\\_2023/131.pdf](http://www.lsej.org.ua/9_2023/131.pdf)
10. The Restatement of the Law of Trusts. HeinOnline. 31 Colum. L. Rev. 1931. P. 800-823. URL: <https://openyls.law.yale.edu/bitstream/handle/20.500.13051/3730/31ColumLRev800.pdf>
11. Харитонов Є. О. Рецепція римського права в Україні: проблеми 10 років по тому. *Часопис цивілістики*. 2012. № 12. С. 52–59. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/12/10.pdf>
12. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). К. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: <https://archive.org/details/velykyislovnyk/page/n1/mode/2up?view=theater>
13. Гринько С. Д. Поняття та ознаки рецепції римського приватного права. *Часопис цивілістики*. 2012. № 12. С. 74–78. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/12/15.pdf>
14. Верлос Н. В. Проблеми розмежування рецепції права та правової акультурації: конституційно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 235–238. URL: [http://www.lsej.org.ua/5\\_2020/59.pdf](http://www.lsej.org.ua/5_2020/59.pdf)

**Бевза Дмитро Олександрович**

**Правова акультурація основ довірчої власності англо-американської правової сім'ї в законодавство України**

У статті проаналізовано перспективи впровадження основ довірчої власності, що були сформовані в країнах англо-американської правової сім'ї, в законодавство України на основі запозичення базових положень без зміни сутності. Відповідне право довірчої власності не є новим для української доктрини, проте не знаходило свого застосування в практичній площині. Водночас при умові правильного правового регулювання дане право може стати привабливим механізмом, дія якого буде спрямована на розширення сфери фідучіарних відносин у цивільно-правовому порядку реалізації речових прав як суб'єктів приватного, так і публічного права.

Автором здійснено порівняльно-правову характеристику особливостей англо-американської та романо-германської правових сімей, на основі чого виокремлено тенденцію до ілюзорності їх меж в частині правового регулювання в країнах, що відносяться до цих правових сімей. Окрему увагу дослідником приділено загальному викладу наявних причин та здійснених перших кроків задля появи довірчої власності та її правова реалізація в Англії періоду Середньовіччя. Крім того, розкрито правове регулювання довірчої власності у Сполученому Королівстві та США на сучасних етапах її правового існування, виокремлено базисні положення, які характеризують правовий стан довірчої власності та ключові твердження її функціонування.

Як наслідок, на основі здійсненого дослідження автором окреслено необхідні наступні зміни українського законодавства, що послужать появі ефективного механізму реалізації права особи вирішувати, що робити з власним майном, та гарантування інтересів обраних нею вигодонабувачів. Хоча право довірчої власності не буде новим для системи речових прав України, проте воно повинно набути нових обрисів свого теоретичного висвітлення та практичного втілення.

**Ключові слова:** речове право, довірча власність, рецепція, акультурація, розщеплення права власності, загальне право, право справедливості.

**Bevza Dmytro**

**Legal acculturation of trust foundations of the Anglo-American legal family into Ukrainian legislation**

This article analyzes the prospects for introducing the foundations of trust, as developed in the Anglo-American legal family, into Ukrainian legislation through the adoption of fundamental provisions without altering their essence. The corresponding right of trust is not novel to Ukrainian legal doctrine but has not yet found practical application. At the same time, with proper legal regulation, this right could become an attractive mechanism aimed at expanding the scope of fiduciary relationships in the civil-law framework for the realization of property rights by both private and public law entities.

The author conducts a comparative legal analysis of the specific features of the Anglo-American and Romano-Germanic legal families, highlighting the tendency towards the blurring of boundaries in terms of legal regulation in countries belonging to these families. Particular attention is given to outlining the existing reasons and initial steps that led to the emergence and legal realization of trust in medieval England. Additionally, the article examines the legal regulation of trust in the United Kingdom and the United States in its modern stages, identifying the fundamental principles that characterize the legal status of trust and the key statements underlying its functioning.

As a result, based on the conducted research, the author outlines the necessary legislative amendments in Ukraine that would contribute to the establishment of an effective mechanism enabling individuals to determine the use of their property and to guarantee the interests of their chosen beneficiaries. While trust is not entirely new to the Ukrainian property rights system, it should acquire a renewed theoretical framework and practical implementation.

**Key words:** property right, trust, reception, acculturation, division of ownership rights, common law, equity law.